

La bresca

(ALDC, VI, 1525. La bresca)

El mot genú més estès corresponent al ‘pa de cera constituït de cel·les que fabriquen les abelles dins l'arna per a dipositar-hi la mel’ és *bresca* (s. XIII), d’origen incert, potser der. del cèltic *BRĪSKA, format sobre l’arrel BREIS- ‘fragmentar’; var. *bresca de (la) mel* 89, 90, 180, *brescam* 136, 153, col·lectiu format amb el suf. -am (< -AMEN), com *brancam*, *paperam*; *bresta* 154, amb un canvi consonàntic estrany. *Coc* és resultat d’un ús translàtic d’aquest mot amb el sentit de ‘panellet allargat’; és una masculinització de *coca* (s. XIV) 116, de creació infantil (DECat), interpretació que sembla més probable que la que la fa derivar del baix alemany *koka* (REW).

Panal (Escrig, 1851) és d’importació cast., on es documenta des del s. XIII, der. de *pan* ‘massa’, que trobem en localitats de matriu arag. (var. *pan d’abelles* 87, *pan de mel* 93, *pan de cera* 94), catalanitzat en *pa de bresca* 102 i, a partir del sard *pan essu mele*, en l’alg. *pa de la mel* 85. Fonèticament, s’ha modificat en *penal* 127, per dissimilació vocàlica (com *farratge* > *ferratge*; cf. Veny, 2007 c); en

banal 170, per sonorització de la *p*-; en *panel* 139, per una atracció de *panel* ‘plafó’, i en *panalís* 163, de *panalís* ‘panadís’.

Altres mots locals són resultat d’una comparació per la forma o constitució de la *bresca*: *tosca de cera* 119 (o *tosca de mel* 119), per la seva porositat; *capsa* 141 (< CAPSA), *pinti* 111 (< *pinte* < PECTĪNE), *làmina* 166 (← llat. LAMĪNA), *quadro* 152 (< QUADRU ‘quadrat, pedra escairada’), var. de *quadre*.

El mot tradicional, *bresca*, era comú a l’edat mitjana; ha sofert la competència de *pan* en poblacions de factura arag. i, més tard, de *coc*, en poblacions nord-occ., amb evolució interna; la competència, tardana, ha arribat amb el *panal* murcianomanxec, com mostra la doc. i el caràcter fragmentari d’aquesta isoglossa.

Són mots normatius *bresca*, des del DOrt, 1917, i *brescam* “la bresca sense mel”, des del DG_I, 1932; *quadro* és acceptat pel DG_I, 1932 amb l’observació a *quadre* “habitualment *quadro*”, i introduïda des del DIEC_I, 1995.

